

ZANZA.TV

MÓDSZERTANI SEGÉDLET PEDAGÓGUSOKNAK
AZ EMBER ÉS TÁRSADALOM MŰVELTSÉGTERÜLET TARTALMAINAK
HASZNÁLATÁHOZ

2014. NOVEMBER 10.

1.0 verzió

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

TARTALOM

Mi a zanza.tv?.....	3
Kié a zanza.tv?.....	3
Hogyan gondolkodnak a zanza.tv fejlesztői a tanulásról és annak támogatásáról?	4
Módszertani segédlet.....	5
Illeszkedés a Nemzeti alaptantervhez.....	5
Nat alapelvek és célok az Ember és társadalom műveltségterületen	5
Nat módszertani alapelvek kifejtése a zanza.tv-n.....	6
Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek.....	7
Az Ember és társadalom műveltségterület értelmezése a zanza.tv-n.....	8
Kulcskompetenciák fejlesztése	10
Mire használhatja egy pedagógus a zanza.tv-t?	13
Tananyagtartalom	14
Néhány konkrét ötlet szakos pedagógusoknak.....	16
Óravázlat	16
Felhasznált irodalom.....	19

MI A ZANZA.TV?

A zanza.tv egy olyan **oktatóvideókat** tartalmazó **portál**, amely segíti, hogy tanítványaid egyedül vagy társakkal együtt eredményesebben **tanulhassanak**. Egyrészt, mert gyorsan és hatékonyan hozzáférhetnek több száz, az iskolai felkészüléshez szükséges oktatóvideóhoz. Másrészt interaktív tesztekkel és letölthető feladatlapok segítségével ellenőrizhetik, mélyíthetik tudásukat. Végül, de nem utolsó sorban azért, mert egy tanulástervező rendszer segítségével megtervezhetik a tanulási folyamatukat.

Fontos azonban, hogy a fejlesztők szándéka szerint a zanza.tv nem pótolja az iskolai jelenléteket, a pedagógiai munkát, az osztálytársakat, a tankönyveket; nem is célja ezeket helyettesíteni. A zanza.tv célja, hogy az egyes témákról rövid, lényegre törő összefoglalót és áttekintést adjon.

KIÉ A ZANZA.TV?

A zanza.tv természetesen alapvetően a 9-12. évfolyamos tanulóké, illetve mindazoké, **akik tanulni akarnak**.

Ugyanakkor a fejlesztés során külön gondoltunk azokra, akik rendszeresen sportolnak, így sokat vannak távol az iskolától, vagy egyéb iskolán kívüli kötelezettségük miatt nem tudnak a hagyományos iskolai tanrend szerint tanulni.

A zanza.tv nem tesz különbséget tanár és diák felhasználók között. A felhasználók azonos jogokat és lehetőségeket élveznek a rendszer használatakor.

HOGYAN GONDOLKODNAK A ZANZA.TV FEJLESZTŐI A TANULÁSRÓL ÉS ANNAK TÁMOGATÁSÁRÓL?

A zanza.tv taneszköz-rendszer a konstruktivista pedagógia tételeinek alkalmazására épül. (Gijbels, 2005, DeVries 2002, 2004, Nahalka 2002, Vosniadou 2001).

A zanza.tv taneszköz-rendszer megalkotása során mértékadó pedagógiai forrásokra és szakértőkre támaszkodva a tanulási folyamatot konstrukcióként értelmeztük, vagyis a tanulás önálló és társas keretekben zajló tudásépítés, és ennyiben aktív, személyes folyamat. Ezek következményei:

- A tanulás alapvetően értelmezési, feldolgozási, probléma-megoldási, gondolkodási folyamatokban realizálódik (Vosniadou 2001).
- A tanulás döntő meghatározó tényezője az előzetes tudás. Még a tapasztalatok (amelyek természetesen szintén fontos szerepet kapnak) is konstruáltak, egy értelmezési folyamatban jönnek létre.
- A tanulás során valójában az előzetes tudás formálódik át. Ez jelenthet gazdagodást, de a tanulnivaló és az előzetes tudás egymásnak való ellentmondása esetén eredményezhet fogalmi váltást. A fogalmi váltás egy adott területen egy új szemléletmód, egy új fogalmi struktúra elsajátítása, amikor is az új tudás bizonyos adaptív területet „hódít el” a korábbi előzetes tudástól. A fogalmi váltás végbemenetelének egyik legfontosabb befolyásoló tényezője a tanuló e folyamat melletti elköteleződése, vagyis a motivációja (Palmer 2005).
- A tanulás sikerének, hatékonyságának alapvető meghatározója, hogy a tanuló miképpen gondolkodik magáról a tanulásról. A kutatások eredményei szerint a lényegében a konstruktivista szemléletmódnak megfelelő egyéni tanulás-elképzelés esetén magasabb színvonalú tanulási eredményeket várhatunk (Tynjälä 1997).
- A tanulás folyamatában kritikus szerepe van a tanulás kontextusának, mert az határozza meg, hogy milyen tartalmú, milyen mennyiségű, milyen struktúrájú és milyen hálózatot alkotó előzetes tudásrendszert mozgósít a tanuló a feladathoz.
- A tanulás folyamatában alapvető szerepet kapnak az önálló (egyedül vagy társakkal együtt végzett, lehetőleg komplex) tevékenységek, mert lehetővé teszik az előzetes tudás mozgósítását, a szituációk és a tanulnivaló megértésére ösztönöznek. A tudáskonstrukciós folyamatok hatékonyságát jelentős mértékben növelik az online tanulási környezetek, a tanulás digitális eszközrendszerei (Tétard, PatoKorpi és Carlsson 2008).

MÓDSZERTANI SEGÉDLET

ILLESZKEDÉS A NEMZETI ALAPTANTERVHEZ

A zanza.tv lehetővé teszi a tanulást az iskolán kívüli környezetben adódó tanulási szituációkban is, figyelembe véve az egész életen át tartó tanulás stratégiájának (EKB 20002) megfelelő „bárhol-bármikor” tanulás elvet. Illeszkedik a jogszabályokban és a kerettantervekben meghatározottakhoz, továbbá a Nat fejlesztési területeihez és nevelési céljaihoz (A Kormány 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet), és gimnáziumok 9-12. évfolyamos kerettantervéhez (51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 3. melléklete).

NAT ALAPELVEK ÉS CÉLOK AZ EMBER ÉS TÁRSADALOM MŰVELTSÉGTERÜLETEN

Az Ember és társadalom műveltségterület megismerteti a társadalmi együttélés történetével, alapelveivel és főbb intézményeivel; betekintést nyújt a civilizáció folyamatába, a kultúra életébe. **Főbb területei:**

- történelem;
- erkölcsstan, etika;
- hon- és népismeret;
- társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek;
- filozófia.

Együttesen hangsúlyos szerepet töltenek be a köznevelési feladatok sikeres megvalósításában, hiszen jelentős mértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanulók a haza felelős, hasznos polgáraivá váljanak; reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyenek szert; képessé váljanak az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre; megismerjék és megértsék a természeti, társadalmi, valamint kulturális jelenségeket, folyamatokat.

A társadalomismeret és az állampolgári ismeretek tartalmainak feldolgozása jó alapot ad a tudatos közéleti részvételhez, és a kulcskompetenciák kialakításán keresztül erősíti a demokrácia értékeinek (többek között a jogállamiság, részvétel a döntéshozatalban, a társadalmi igazságosság, az önrendelkezés, a szolidaritás, a tolerancia, az együttélés) tiszteletét.

Az **Ember és társadalom** műveltségi terület legfontosabb általános **fejlesztési feladatai:**

- a személyiségi és emberi jogok tiszteletére, az erkölcsi értékekre nevelés;
- a nemzettudat és állampolgári ismeretek kialakítása, tudatosítása, fejlesztése;
- a társadalmi igazságosság, méltányosság és szolidaritás értékeinek tudatosítása;
- a társadalmi, gazdasági problémák iránti érzékenység megteremtése;
- a környezetért és fenntarthatóságért érzett felelősség kialakítása;

- más kultúrák megismerése és elfogadása, különös tekintettel a Kárpát-medencében együtt élő népekre, vallásokra;
- a demokratikus intézményrendszer működésének megértése;
- az egyenlő bánásmóddal és esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismeretek és készségek fejlesztése;
- a társadalomtudományi szemlélet és gondolkodás kialakítása, az ilyen természetű problémák vizsgálatához és elemzéséhez szükséges készségek kialakítása és fejlesztése.

A társadalomtudományi műveltség többretegű. Nemcsak ismereteket, hanem intellektuális eszközöket is biztosítani kell a diákoknak ahhoz, hogy képesek legyenek reflektálni és kritikusan értékelni, mert csak így alkalmazhatják hatékonyan a megszerzett tudást. (A Kormány 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról)

NAT MÓDSZERTANI ALAPELVEK KIFEJTÉSE A ZANZA.TV-N

A zanza.tv tartalmi előmozdítják a *tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak* kialakítását. Az Ember és társadalom műveltségterület mindegyik témájának megalkotásakor az volt az elsődleges szempont, hogy a diákok közül az is, aki eddig idegenkedett például a történelem tanulásától, a zanza.tv hatására megváltoztassa attitűdjét. Nyújtson neki a portál használata olyan élményt, belső motivációt, hogy a későbbiekben ne csak kényszerből tanulja a tantárgyat.

Mi volt ennek érdekében az alkotói módszer? Többek között könnyebben elképzelhetővé tenni a történeteket, a valós történelmi személyiségeket és tetteiket a sok képi anyaggal, érdekes, szórakoztató feladatok megfogalmazásával, figyelemfelkeltő, helyenként humoros animációval, logikusan elkészített vázlatokkal, gondolattérképekkel, így befogadhatóbbá tenni az adott téma tartalmát.

A zanza.tv épít arra, hogy a tanulók *cselekvő módon vegyenek részt saját tanulási folyamatukban*. Az, hogy a tanuló milyen tempóban, milyen időbeosztással tekinti meg az oktatóvideókat, oldja meg az interaktív tesztet és a letölthető feladatlapot, és kapcsolja össze ezeket az iskolai tanulási folyamattal, rajta múlik, no meg, ha együttműködő közösség tagjaként lesz felhasználó, akkor az adott közösségen is.

Önálló tevékenysége, problémamegoldása mindenképp alapja a sikernek. A fejlesztés elsődleges célcsoportja az iskolától rendszeresen távolmaradó sportolók, így a zanza.tv alapvetően az önálló tanulási technikákra épít. A történelem tantárgyi követelményei megtanulásának egyik fontos eleme a forráselemzés, amelynek gyakorlására a letölthető feladatlapok megoldásával már a 9. évfolyamtól találkozhatnak a diákok. E feladatok alkotóképességükre is számítanak, mert gyakran elvárják az önálló szövegalkotást mint az önálló információkeresés eredményének adott műfajban való formába öntését.

Igényt tart a tanulók *előzetes ismereteinek*, tudásának feltárására. Minden oktatóvideó alatt megtalálható a rövid összefoglaló arról, hogy milyen előzetes ismeretekkel kell rendelkezniük a diákoknak a téma feldolgozásához. A történelem témái között muszáj észrevenni az összefüggéseket, különben nem sikerül feltárni az ok-okozati viszonyokat, ugyanis ez a megértés, a továbblépés elengedhetetlen feltétele.

Számít az *együttműködő (kooperatív) tanulás technikáira*. Az iskolai tanítás-tanulás különböző szervezeti formáiban, az osztálymunkában, a csoportos foglalkozásokon a tanulók gyakran vesznek részt páros

vagy kiscsoportos tevékenységben. A diákok a zanza.tv használatakor is választhatnak maguknak tanulótársat, mentort. A közösségi tanulás azoknak a magatartásmintáknak a kialakulását segíti elő, amelyekre a diákoknak felnőttként szükségük lesz a társadalomban, a munkahelyen történő eredményes helytálláshoz.

Lehetőség van a tanulókhöz alkalmazkodó *differenciálásra*. A feladatok kijelölésében, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben, egyaránt lehetőség nyílik rá, és szükséges is. Vannak olyan feladatok, amelyek mindenkinek kiadhatók, viszont vannak olyanok is, amelyek megoldásához átlagon felüli tájékozottság szükséges. Ilyenkor figyelembe kell venni a tehetséges tanuló képességeit, terhelhetőségét, előzetes ismereteit, és úgy kell kijelölni számára a feladatot, hogy a siker feltétele adott legyen.

A zanza.tv lehetőséget kínál a pedagógus számára a *tehetséges diákok* felismerésére is, hiszen azok a tanulók, akik a fenti típusú feladatokat megoldják, már a 9. évfolyamon felhívják magukra a figyelmet, így korán megnyilvánuló tehetségük gondozása, kibontakoztatása a tanórai és tanórán kívüli tevékenységekre időben kiterjedhet.

Tehetségüket maguk a tanulók is fel tudják fedezni, ugyanis a zanza.tv-n elhelyezett nehezebb, összetettebb és intenzívebb munkát igénylő feladatok megoldásának sikerei további erőfeszítésekre sarkallhatják, az önmaguk ellenőrzését biztosító megoldási javaslatok pedig elláthatják azt a tehetségfejlesztést, ami egy ilyen digitális pedagógiai eszköztől elvárható.

A különleges bánásmódot igénylő, *sajátos nevelési igényű* gyermekek esetében, azaz a tanulási és egyéb problémákkal, magatartási zavarokkal küzdők nevelési-oktatási feladatainak ellátásában is segítséget nyújt a portál, ugyanis a változtatható tempójú tanulás lehetőségét mindenki ki tudja használni. Emellett a diszlexiásoknak, a látás-, hallássérülteknek az audiovizuális megoldások; a diszgráfiásoknak a billentyűzettel és helyesírási ellenőrzési programmal való tevékenykedés kínál sikerélményt. Az oktatóvideók narrációinak szövegközlése is hozzájárul az SNI tanulók tanulásának megkönnyítéséhez, hatékonyabbá tételéhez.

EGYSÉGESSÉG ÉS DIFFERENCIÁLÁS, MÓDSZERTANI ALAPELVEK

A modern oktatás egyik kulcskérdése, hogy a tanítás-tanulás folyamatában a pedagógus, vagy más tanulásszervezési tényező miképpen képes alkalmazkodni a tanulók sajátosságaihoz, vagyis miképpen valósul meg a differenciálás. A zanza.tv esetében ez a következő sajátosságok mentén írható le:

- Olyan szervezési megoldásokat kell előnyben részesíteni, amelyek előmozdítják a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését.

A zanza.tv az önszabályozó (az itt használt terminológiával: önálló) tanulásra, mint legfőbb módszertani elemre és arra épül, hogy ezt az önálló tanulást meg kell tanulni, ezért a portálnak ezt „tanítania” kell. Ebben természetesen alapvető szerepet kap a belső motivációk formálása.

- A tanulást úgy kell megszervezni, hogy a tanulók cselekvő módon vegyenek részt benne, előtérbe állítva tevékenységüket, önállóságukat, kezdeményezéseiket, problémamegoldásaikat, alkotóképességüket.

Ezen elvárással összefüggésben kiemelhető a portálra jellemző tevékenységközpontúság, konkrétan azok a letölthető feladatlapok, amelyek minden témában megtalálhatók.

- A nevelési-oktatási folyamat segítse elő a tanulók előzetes ismereteinek, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon lehetőséget esetleges tévedéseik kiigazítására és tudásuk átrendezésére.

A taneszköz-rendszer pedagógiai hátterének a konstruktivista pedagógiai szemléletmódot tekintjük. A konstruktivista tanulásfelfogás legfontosabb fogalma az előzetes tudás (prior knowledge), illetve a legfontosabb, a paradigma egészét meghatározó állítása, hogy a tanulási folyamat legfőbb meghatározója az előzetes tudás, amely a tanulási folyamat során átalakul, adaptálódik. Vagyis a Nat idézett célkitűzése az egyik legfontosabb elemként jelent meg a fejlesztésben is, igaz ez az ismeretátadó oktatóvideókban használatos konkrét tapasztalati példákra alapuló módszertanra, a témákban található interaktív tesztek alkalmazására az előzetes tudás mérésére.

- Az iskolai tanítás-tanulás különböző szervezeti formáiban (az osztálymunkában, a csoportfoglalkozásokon, a tanulók páros, részben vagy teljesen egyéni nevelésében-oktatásában) alkalmazni kell az együttműködő (kooperatív) tanulás technikáit és formáit.

A tanulók a zanza.tv-vel dolgozva alapvetően egyéni tanulási folyamatokban vesznek részt. A páros és kiscsoportos tevékenység elsősorban a feladatlapok megoldásakor, a következő tanulási helyzetekben lehetnek jellemzők: több tanuló összefogása egy komplexebb feladat munkamegosztással történő megoldására (akár egy projekt kivitelezése), egymás munkáinak átnézése (értékelési mozzanat), egymás segítése forrásokkal, ötletekkel.

- Válgják a tanítás egyik fő elvévé és teendőjévé a tanulókhöz legjobban alkalmazkodó differenciálás a feladatok kijelölésében, megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben.

Ez az elvárás több szinten érvényesül. Egyrészt a tanulók az egyéni tanulás tervezéséhez, szervezéséhez, megvalósításához és értékeléséhez kapnak segítséget, tehát nem előírásokkal találkoznak, vagyis mindezeket illetően érvényesíthetik tanulási sajátosságaikat. Másrészt a portál a tanulás számára alternatív lehetőségeket biztosít a legtöbb ponton, és a tanuló választására bízta, hogy melyik alternatíva valósul meg. Pl. dönthet úgy, hogy az egy témán belül található módszertani hármashból (oktatóvideó, interaktív teszt, letölthető feladatlap) csak egy bizonyos típust használ a felkészüléshez, és a többi tanulási tevékenységet másképp valósítja meg (pl. tankönyv használata, órai részvétel, különóra stb.). Bárhogy is dönt, a témák egyes elemei önállóan fogalmi egységként is megállják a helyüket és kiegészítésként felhasználhatók az iskolai tanulási szituációkban is.

AZ EMBER ÉS TÁRSADALOM MŰVELTSÉGTERÜLET ÉRTELMEZÉSE A ZANZA.TV-N

Az **Ember és társadalom** műveltségterülethez a kerettantervben az alábbi **tantárgyak** tartoznak a 9-12. évfolyamon:

Történelem és társadalomismeret

Filozófia

Etika

A fenti tantárgyak tartalmi a zanza.tv-n összhangban vannak a Nat nevelési, fejlesztési céljaival. Így itt konkrétan az **erkölcsi** nevelés; a **nemzeti öntudat, hazafias** nevelés; **állampolgárságra, demokráciára** nevelés; az **önismeret** és a **társas kultúra** fejlesztése; a **családi életre** nevelés; a **testi és lelki egészségre** nevelés; a **felelősségvállalás** másokért, az **önkéntség**; a **fenntarthatóság**, a **pályaorientáció**, a **környezettudatosság**; a **gazdasági** és **pénzügyi** nevelés; a **médiatudatosságra** nevelés; a **tanulás tanítása** is fókuszba került.

- A **történelem**tanítás egyik fő feladata az **értékek közvetítése**. Olyan alapvető normákról, értékekről van szó, mint a nemzeti azonosságtudat kialakítása, ami a magyar történelem sorsfordulóinak feldolgozásával, az ismeretek elmélyítését szolgáló interaktív tesztekkel és a letölthető feladatlapok feldolgozásával megteremti ennek lehetőségét. Az európai és egyetemes demokratikus értékrend kialakítása az egyetemes történelem eseményeinek ismertetésével, elemzésével, ok-okozati viszonyainak feltárásával valósult meg. Pl. a közelmúlt eseményeit feldolgozó témák a más népek elnyomásának, korlátlan kihasználásának tarthatatlanságát, de a saját uralkodói körök visszaéléseinek elfogadhatatlanságát is bemutatva, a diákok szociális érzékenységére, igazságérzetére számítva, megvalósítják ezt a fontos célkitűzést.
- Ezeken túl a **társadalomismeret** témakörét feldolgozó oktató videók és a hozzájuk kapcsolódó interaktív tesztek és a gondolkodtató letölthető feladatlapok is hozzájárulnak ahhoz, hogy sor kerüljön a demokratikus gondolkodásra- és magatartásra nevelésre; az állampolgári feladatokra- és a tudatos közéleti részvételre való felkészítésre; az alapvető személyiségi és emberi jogok, valamint erkölcsi normák megismerésére és tiszteletére; az egyenlő bánásmóddal és esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismeretek és képességek fejlesztésére.
- Az elkészült témák eleget tesznek annak a kiemelt célnak, hogy érzékeltessék: a magyar nemzet történelme sokféle egyéb nemzetiség és etnikum együttműködésének az eredménye.
- A **társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek**– mint közvetlen szocializációs hatású témaköröket átfogó tartalmi terület – természetes módon kapcsolódik a Nat-ban megfogalmazott valamennyi általános fejlesztési feladathoz. E lehetőség abból adódik, hogy a jelenben való eligazodásra igyekszik felkészíteni a tanulókat. Olyan tartalmakat emel az oktatásba, amelyek a hétköznapi életben közvetlenül hasznosítható tudást eredményeznek.

A **filozófia** tantárgy számára rendelkezésre álló szűk időkeret arra elegendő csupán, hogy a tanulóknak felbregden az érdeklődés a filozófia tudománya, alapkérdései iránt.

- „A filozófiaoktatás az általános fejlesztési területek közül az **erkölcsi** nevelést, a **demokráciára** nevelést, az **önismeret** és a **társas kapcsolati kultúra** fejlesztését, a **családi életre** nevelést, a **másokért vállalt felelősség** és az **önkéntség**, valamint a **fenntarthatóság** és a **környezettudatosság** fontosságát támogatja sajátos tartalmi elemein, valamint tevékenységformáin keresztül.”
- A diákok szívesen választják érettségi tárgynak a filozófiát, ugyanis többségük úgy véli, hogy kevesebbet kell majd a vizsgára tanulniuk, hiszen általában a végzős évfolyamon találkozunk vele, így a „csak egy tanévnyi” téma mennyisége ezt ígéri számukra. Pedig a szintetizáló gondolkodás, az összefüggések meglátása, a filozófiai szövegek sajátos nyelvezetének megismerése nem egyszerű feladat. Ezért fontos a saját tapasztalatok és reflexiók gazdagítása

a filozófiai hagyomány területein felmerülő kérdésekkel, válaszkísérletekkel, valamint a világegyetem és az ember létezésére vonatkozó tudományos elméletekkel. A zanza.tv oktatóvideói hétköznapi megfigyelésekkel és problémafelvető gondolatokkal indulnak, így hozván közelebb a korosztályhoz az elvont elméleteket, az absztrakt kifejezéseket.

- Ezen kívül kívánatos még a globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok megismerése is, emellett az alapvető politikai filozófiai kérdések felismerése szövegekben, hanganyagokban, filmekben.

Az **etika** tantárgy a helyes életvezetéshez nélkülözhetetlen magatartási szabályok értelmének megvilágításával, **felelősségtudatuk** elmélyítésével és az **önfejlesztés** igényének megerősítésével kívánja felkészíteni a tanulókat a személyközi kapcsolatok és a társadalmi együttélés konfliktusainak kezelésére, döntéseik, cselekedeteik erkölcsi jelentőségének tudatosítására. Így várhatóan képessé teszi a diákokat az elfogulatlan vizsgálódásra, a méltányos párbeszédre, véleményük szabatos kifejtésére, önálló meggyőződésük kialakítására az erkölcs kérdéseiben.

A tantárgy a **szellemi értékek** iránti fogékonyságra, a mások igazsága iránti **nyitottságra** nevel. Hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók tiszteljék embertársaik erkölcsi méltóságát, értékeljék és tiszteljék a sokszínűséget, felismerjék az élővilág gazdag változatosságának értékét, és képessé váljanak a megértésen, kölcsönös segítségen, s a más kultúrák iránti nyitottságon alapuló együttműködésre társaikkal. Ezért rendkívül fontos:

- az ember erkölcsi méltóságáról alkotott fogalmak értelmezése: igazság és szabadság, azaz az öntudatos létezés és a cselekedeteinkért és társainkért viselt felelősség közötti összefüggés tudatosítása;
- az élet, illetve az életformák gazdag változatosságának és változékonyságának tisztelete a természetben és a kultúrában;
- a kanti aranyszabály értelmének, illetve a szenvedésokozás tilalmának belátása, gyakorlati alkalmazásuk képessége a globális egymásrataltság feltételei között;
- a globális felelősség összefüggéseinek felismerése a hálózati társadalomban;
- a halállal való szembenézés képessége;
- a természet szeretetén és a környezet ismeretén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás fontosságának tudatosítása;
- az együttélési szabályok jelentőségének belátása;
- a törvények tisztelete és a lelkiismeret szabadsága közötti konfliktusok értelmezése;
- a társadalom jobbítására irányuló kezdeményezés és bírálat megbecsülése;
- felkészítés a közéletre.

KULCSKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE

SZOCIÁLIS ÉS ÁLLAMPOLGÁRI KOMPETENCIA FEJLESZTÉSE

Az Ember és társadalom műveltségi terület tartalmi elsődleges célként támogatják a **szociális és állampolgári kompetencia** fejlesztését többek között:

- a szociológia, szociálpszichológia, politológia, jogtudomány, közgazdaság-tudomány, történet-tudomány stb. nézőpontjából bemutatott jelenségeket, problémákat a témák megismerése során a tanulók értelmezik;
- a feladatok megoldásakor következtetéseket fogalmaznak meg, amelynek eredményeként olyan személyes tapasztalatra tesznek szert, amelyek megalapozzák és fejlesztik a szociális, erkölcsi és jogi érzéküket.

ANYANYELVI KOMMUNIKÁCIÓ FEJLESZTÉSE

Az Ember és társadalom műveltségi terület tartalmi támogatják az **anyanyelvi kommunikáció fejlesztését az alábbi módon:**

- mintát szolgáltatnak a nyelvileg igényes szóbeli és írásbeli kommunikációra;
- a tananyag objektumokban megtalálható kulcsfogalmak fogalomtárba rendezése által. A fogalomtár segítségével az idegen kifejezések meghatározásán keresztül a tanulók szókincse bővül;
- minden témához **írásbeli szövegalkotást támogató feladatokat** (letölthető feladatlapokat) bocsátunk a tanuló rendelkezésére, továbbá azokhoz kapcsolódóan az önellenőrzést segítő megoldólapokat;
- a letölthető feladatlapok megoldása a tanulókat a szerzett tudás, **írásban történő nyelvileg és tartalmilag helyes megfogalmazására** sarkallja;
- a tananyag objektumok **nyelvileg és stilisztikailag igényes**, professzionális minőségű hangzó és írott **narrációkkal mutatnak példát** a választékos, magas szintű nyelvhasználatra.

DIGITÁLIS KOMPETENCIA FEJLESZTÉSE

Az Ember és társadalom műveltségi terület tartalmi támogatják a **digitális kompetencia** fejlesztését többek közt:

- A tanulók az objektumok feldolgozása során számítógépet, táblagépet, okostelefont használnak, számos szoftvert működtetnek, továbbá jelentős szerepet kap a tanulási folyamataikban az internet teljes spektruma. Így változatos IKT eszközhasználatot gyakorolhatnak.
- A tanulók digitális kompetenciája folyamatosan fejlődik azáltal, hogy képessé válnak a rendelkezésükre álló változatos médiatípusokból (oktatóvideók, letölthető feladatlapok, írásos narráció szövegek) a számukra legkedvezőbbet kiválasztani. Jártasságot szereznek az információ hitelességének és megbízhatóságának értékelésében a letölthető feladatok elkészítésekor.

HATÉKONY, ÖNÁLLÓ TANULÁS KOMPETENCIA FEJLESZTÉSE

Az Ember és társadalom műveltségi terület tartalmi támogatják a **hatékony, önálló tanulás kompetencia** fejlesztését többek közt:

- A témák önálló feldolgozása közben a tanulónak lehetősége van a szükségleteinek megfelelő mennyiségű és intervallumú ismétlésre (pl. a videók többször lejátszhatók, tetszés szerint megállíthatók, részeiben is ismételtelhetők). Ezzel a megértéshez szükséges tanulási szükséglet belátása a tanuló önálló feladatává és lehetőségévé válik.

MATEMATIKAI KOMPETENCIA FEJLESZTÉSE

Az Ember és társadalom műveltségi terület tartalmi támogatják a **matematikai kompetencia** fejlesztését többek közt:

- statisztikai táblázatok elemzésével;
- matematikai műveletek alkalmazásával;
- az időben való tájékozódás által;
- a különböző számok, (római, arab) ismerete, mértékegységek átváltása segítségével.

KEZDEMÉNYEZŐKÉPESSÉG ÉS VÁLLALKOZÓI KOMPETENCIA FEJLESZTÉSE

Az Ember és társadalom műveltségi terület tartalmi támogatják a **kezdeményszőképeesség és vállalkozói kompetencia** fejlesztését többek közt:

- a gazdasági életet, a munka világát feldolgozó témák kitüntetett szerepével.

TERMÉSZETTUDOMÁNYOS KOMPETENCIA FEJLESZTÉSE

Az Ember és társadalom műveltségi terület tartalmi támogatják a **természettudományos kompetencia** fejlesztését a következők által:

- A témákban természetföldrajzi, földrajzi, geopolitikai ismeretek is megjelennek.
- A műszaki, technikai fejlődés nyomon követése a különböző korszakokban, illetve ezek hatásának elemzése által.

ESZTÉTIKAI – MŰVÉSZETI TUDATOSSÁG ÉS KIFEJZŐ KÉPESSÉG FEJLESZTÉSE

Az Ember és társadalom műveltségi terület tartalmi támogatják az **esztétikai – művészeti tudatosság és kifejező képeesség** fejlesztését.

- A képi források zömében művészi alkotások, amelyek a filmek megtekintése során vizuálisan, a zenei aláfestések, a szövegek művészek általi tolmácsolása auditív esztétikai élményt, követendő példát kínálnak.

MIRE HASZNÁLHATJA EGY PEDAGÓGUS A ZANZA.TV-T?

A gyakorló pedagógusok tapasztalják, hogy a hagyományos ismeretátadást mára egyre inkább meg kell újítani, mert amellett, hogy nem köti le a diákok figyelmét, az élet követelte megoldásként a tanulás-tanítás folyamatába be kell vonniuk az online környezetet, hiszen az iskolákban rájuk bízott „Z” generációnak ez lételeme.

A „Z” generáció beleszületett a digitalizált világba, ezért minden digitális eszközt természetesnek vesz. Virtuális közösségekben élnek, a világhálón töltik szabadidejük nagy részét, és kapcsolataikat is az internetes közösségi oldalakon építik ki. Tanulási szokásaik is szorosan kötődnek a virtuális világhoz. Ha ezt a tanárok nem hajlandók tudomásul venni, nemcsak a két egymás mellett elbeszélő nemzedék konfliktusával kerülnek szembe, hanem diákjaiknak sem segítenek, hiszen nem tudják megtanítani őket arra, hogy az interneten keringő információhalmazból hogyan válasszák ki a számukra releváns ismereteket hordozókat.

A zanza.tv segíti a pedagógusokat azzal, hogy a már meglévő, elkészített oktató videókat, interaktív tesztek és feladatokat tudnak beilleszteni a tanítási folyamatba.

Fontos hangsúlyozni, hogy ezek az elemek nem helyettesítik, hanem kiegészítik a pedagógus tanítási tevékenységét. Az osztályteremből kilépő pedagógus szakértő szerepe és felelőssége nőni fog, mert befolyásolni tudja, hogy diákjai milyen tartalmakat használnak fel a bőséges online kínálatból.

A tanárnak tehát az információk átadásán túl ki kell alakítania a diákokban azt a kritikus szemléletet is, amellyel az információk igazságtartalmáról dönteni tudnak.

A zanza.tv a következő lehetőségekkel bővíti a pedagógus eszköztárát:

- **tanórai közös és önálló tanulás** – az egyes tartalmakat tanóra keretében a pedagógus teszi az órai munka részévé tetszőleges szervezeti formában;
- **„kiszervezett osztályterem” (flipped classroom) módszer** - vagyis a pedagógus otthoni feldolgozásra adja ki az ismeretek elsajátítását. Ezzel a tanár a frontális előadást kiemeli a tanórákból, időt és teret szabadít fel a tudás elmélyítését és az alkalmazást támogató aktivitásnak, csoportmunkának, egyéni vagy kicscsoportos foglalkozásoknak;
- mindezek mellett az egyes tartalmi elemeket adhatja **forrásként** a pedagógus egy - egy kiselőadás tartalmi kidolgozáshoz.

TANANYAGTARTALOM

Az Ember és társadalom műveltségterület a zanza.tv-n **négy tantárgyat** ölel fel. A műveltségterület témakörei tantárgyankénti bontásban részletezve:

Történelem (22 témakör: 110 téma)

- Az őskor és az ókori Kelet (1 témával)
- Az ókori Hellász (5 témával)
- Az ókori Róma (8 témával)
- A középkor (7 témával)
- A magyarság története a kezdetektől 1490-ig (7 témával)
- Újkor - A világ és Európa a kora Újkorban (6 témával)
- Újkor - Magyarország a kora újkorban (9 témával)
- Újkor - Felvilágosodás, forradalmak és a polgárosodás kora (6 témával)
- Újkor - Az újjáépítés kora Magyarországon (2 témával)
- Újkor - Reformkor, forradalom és szabadságharc Magyarországon (5 témával)
- Újkor - A nemzetállamok és a birodalmi politika kora (11 témával)
- Újkor - A kiegyezéshez vezető út és a dualizmus kora Magyarországon (4 témával)
- Újkor - Az első világháború (2 témával)
- Jelenkor - Az első világháború következményei (1 témával)
- Jelenkor - Európa és a világ a két világháború között (6 témával)
- Magyarország a két világháború között (6 témával)
- A második világháború (5 témával)
- Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése (2 témával)
- Magyarország 1945–1956 között (4 témával)
- A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása (5 témával)
- A Kádár-korszak (4 témával)
- A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon (4 témával)

Filozófia (8 témakör: 13 téma)

- A filozófia (1 témával)

- Ismeretelmélet (2 témával)
- A létre vonatkozó kérdések (2 témával)
- Etika, erkölcsfilozófia (2 témával)
- Politikai filozófia (2 témával)
- Tudományfilozófia (1 témával)
- Vallásfilozófia (2 témával)
- Logika (1 témával)

Társadalomismeret (3 témakör: 14 téma)

- Egyén és közösség (4 témával)
- Állampolgári ismeretek (4 témával)
- Gazdasági és pénzügyi ismeretek (6 témával)

Etika (3 témakör: 13 téma)

- Alapvető etika (4 témával)
- Közösség és egyén (4 témával)
- Korunk kihívásai (5 témával)

NÉHÁNY KONKRÉT ÖTLET SZAKOS PEDAGÓGUSOKNAK

A továbbiakban arra szeretnénk példát mutatni, hogyan illesztheti be egy tanár az általa szervezett tanítási-tanulási folyamatba a zanza.tv-t.

ÓRAVÁZLAT

Műveltségi terület: Ember és társadalom

Tantárgy: Történelem

Osztály: 9. osztály

Az óra témája: Hunyadi Mátyás, a reneszánsz uralkodó

Az óra cél- és feladatrendszere:

- régi ismeretek felidézése (reneszánsz);
- új ismeret szerzése: a reneszánsz magyarországi sajátosságai;
- forráskritika;
- szóbeli kifejezőképesség fejlesztése;
- a kreativitás fejlesztése;
- tájékozódás térben, időben;
- médiatudatosságra nevelés.

Az óra didaktikai feladatai: Annak a felismertetése, hogy:

- az európai kultúra nagy hatással volt a magyar művelődés és művészetek fejlődésére;
- a történelmi személyiségek is éltek magánéletet.

Tantárgyi kapcsolatok: Földrajz, Irodalom, Művészettörténet, Informatika

Idő-keret	Az óra menete	Nevelési-oktatási stratégia			Megjegyzések
		Módszerek	Tanulói munkaformák	Eszközök	
1-10. Perc	A házi feladatok ellenőrzése, megbeszélése, pontosítása	A megoldások szóbeli bemutatása, értékelése	Páros, majd frontális	Vázlatfüzet, történelmi atlasz	A legügyesebbek pontot kapnak
11-22. Perc	A reneszánszról tanultak felidézése + a magyar reneszánsz jellemzőinek megfigyelése a témát feldolgozó oktatófilm alapján + Mátyás és a reneszánsz kapcsolata	Egyéni jegyzetelés megadott szempontok szerint: 1. Mit jelent a reneszánsz kifejezés? 2. Hol és mikor alakult ki? 3. Jegyezz fel két r. alkotást!	Frontális + Egyéni	Http://zanza.tv/tortenelem/magyarsag-tortenete-kezdetektol-1490-ig/reneszansz-europaban-es-magyarorszagonankonyv	Javasolt a szakaszos vetítés, hogy a tanulók rögzíteni tudják a látottakat
23-28. Perc	Az összegyűjtött információk közzététele	Tanulói előadások	Egyperces ismertetések		Értékelés: pontozással

FELHASZNÁLT IRODALOM

Baggio, B.G. 2010. Creating Supportive Multimedia Learning Environments. In: Song, H. és Kidd, T.T. (Szerk.) *Handbook of Research on Human Performance and Instructional Technology*. Texas A&M University. 88-105. Az Interneten 2012.09.28-án:

http://139.84.10.210/grad/content/itm/multimedia_for_learning.pdf

Belenky, M. F., Clinch, B. M., Goldberger, N. R. és Rule, J. M. 1986. *Women's ways of knowing: the development of self, voice and mind*. Basic Books, New York.

Biggs, J. B., 1989. Approaches to the enhancement of tertiary teaching. *Higher Education Research and Development*, 8, 7-25.

Brewer, W. F. és Samarapungavan, A. 1991. Children's Theories vs, Scientific Theories? Differences in Reasoning or Differences in Knowledge? In: Hoffmann, R. R. és Palermo, D. S. (Szerk.) *Cognition and the Symbolic Processes: Applied and Ecological Perspectives*. Lawrence Erlbaum, Hillsdale. 209-232.

Deci, E. L. és Ryan, R. M. 1980. The Empirical Exploration of Intrinsic Motivational Processes. *Advances in Experimental Social Psychology*, 13, 39-80.

DeVries, R. 2002. What Does Research on Constructivist Education Tell Us about Effective Schooling? Fine Foundation, Des Moines.

Az Interneten 2012.09.10-én: <http://www.education.uiowa.edu/html/iae/iae-z-op-devries-1-5.pdf>

DeVries, R. 2004. What Is Constructivist about Constructivist Education? *The Constructivist*, 15(1).

Az Interneten 2012.09.10-én:

<http://www.uni.edu/coe/regentsctr/Publications/what%20is%20constructivist.pdf>

EKB 2000. *Memorandum az egész életen át tartó tanulásról*. Európai Közösségek Bizottsága, Brüsszel. Az Interneten 2012.10.09-én: <http://www.nefmi.gov.hu/europai-unio-oktatas/egesz-eleten-at-tarto/memorandum-tanulas>

Entwistle, N., és Marton, F. 1984. Changing conceptions of learning and research. In: Marton, F., Hounsell, D. és Entwistle, N. (Szerk.) *The experience of learning*. Edinburgh. Scottish Academic Press. 211–236.

Gijbels, D., Van de Vattering, G., Dochy, F. és Van den Bossche, P. 2005. New learning environments and constructivism: The students' perspective. *Instructional Science*, 34(3), 213-226.

Az Interneten 2012.09.23-án:

<https://perswww.kuleuven.be/~u0015308/Publications/Instructional%20Science%202005.pdf>

Korom Erzsébet 2005. *Fogalmi fejlődés és fogalmi váltás*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

Lehmann László 2011. *Az új típusú sportiskola bemutatása (közoktatási és egyesületi típusú)*. Szakdolgozat.

Az Interneten 2012.10.09-én:

http://nupi.hu/download/sportiskola/az_uj_tipusu_sportiskola_bemutatasa_szakdolgozat.pdf

Loyens, S. 2007. Students' Conceptions of Constructivist Learning. Doctoral Thesis. Erasmus Universiteit Rotterdam.

Az Interneten 2012.09.28-án:

<http://repub.eur.nl/res/pub/9264/Sofie%2520Loyens%2520Proefschrift.pdf>

Moore, M. 1986. Self-Directed Learning and Distance Education. *The Journal of Distance Education*, 1(1), 7-24. Az Interneten 2012.09.12-én: <http://www.jofde.ca/index.php/jde/article/viewArticle/307/201>

MTI 2012. KSH: kevesebb az általános iskolások és a középiskolások száma. *hvg.hu*.

Az Interneten 2012.10.09-én: http://hvg.hu/itthon/20120701_ksh_altalanos_kozepiskolasok

Nahalka István 2002. *Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Nahalka István 2009. A tanulás tudománya. *Pedagógusképzés*, 2-3. 37-59. Eduweb Multimédia Zrt. 26

Osborn, R és Freyberg, P. 1985. *Learning in Science. The Implications of Children's Science.* Heinemann Educational Books, Portsmouth.

Palmer, D. 2005. A Motivational View of Constructivist-informed Teaching. *International Journal of Science Education*, 27(15), 1853-1881.

Az Interneten 2012.09.30-án:

<http://www.csun.edu/~sk287035/coursework/646/assignments/literature/A%20Motivational%20View%20of%20Constructivistinformed%20Teaching%20.pdf>

Pear, J.J. és Crone-Todd, D.E. 2002. A social constructivist approach to computer-mediated instruction. *Computers & Education*, 38, 221-231.

Az Interneten 2012. szeptember 18-án:

http://www.cs.washington.edu/education/courses/cse591e/02sp/readings/constructivist_approach_mediated.pdf

Perry, W. G. J. 1988. Different worlds in the same classroom. In: Ramsden, P. (Szerk.) *Improving learning: new perspectives.* Kogan Page, London. 145-161.

Pintrich, P.R., és Schunk, D.H. 1996. *Motivation in education: Theory, research and applications.* Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Redfern, S. és Naughton, N 2002. Collaborative Virtual Environments to Support Communication and Community in Internet-Based Distance Education. *Journal of Information Technology Education*, 1(3), 201-211. Az Interneten 2012.09.12-én: <http://digilib.unsri.ac.id/download/v1n3p201-211.pdf>

Roschelle, J.M., Pea, R.D., Hoadley, C.M., Gordin, D.N. és Means, B.M. 2000. Changing How and What Children Learn in School with Computer-Based Technologies. *Children and Computer Technology*, 10(2), 76-101.

Az Interneten 2012.09.30-án: [http://hal.archives-](http://hal.archives-ouvertes.fr/docs/00/19/06/10/PDF/A103_Roschelle_etal_01_Packard.pdf)

[ouvertes.fr/docs/00/19/06/10/PDF/A103_Roschelle_etal_01_Packard.pdf](http://hal.archives-ouvertes.fr/docs/00/19/06/10/PDF/A103_Roschelle_etal_01_Packard.pdf)

Säljö, R. 1979. *Learning in the learner's perspective. I. Some common-sense conceptions.* Reports from the Department of Education, University of Göteborg.

Slaats, A., Lodewijks, H.G.L.C. és van der Sanden, J.M.M. (1999): Learning styles in secondary vocational education: disciplinary differences. *Learning and Instruction*, 9, 475–492.

Suthers, D.D. 2006. Technology affordances for intersubjective meaning making: A research agenda for CSCL. *International Journal of Computer-Supported Collaborative Learning*, 1(3), 315-337.

Az Interneten 2012.10.03-án:

<http://scholarspace.manoa.hawaii.edu/bitstream/handle/10125/2612/Suthers-ijCSCL-2006.pdf?sequence=1>

Tynjälä, P. 1997. Developing Education Students' Conceptions of the Learning Process in Different Learning Environments. *Learning and Instruction*, 7(3), 277–291.

Van Rossum, E. J., és Schenk, S. M. 1984. The relationship between learning conception, study strategy and learning outcomes. *British Journal of Educational Psychology*, 54, 73–83.

Vermunt, J. D. H. M. 1992: Leerstijlen en sturen van leerprocessen in het hoger onderwijs – naar procesgerichte instructie in zelfstandig denken. [Learning styles and regulation of learning in higher education – towards process-oriented instruction in autonomous thinking]. Swets és Zeitlinger, Amsterdam/Lisse. Eduweb Multimédia Zrt. 27

Vermunt, J. D. H. M. 1996. Metacognitive, cognitive and affective aspects of learning styles and strategies: a phenomenographic analysis. *Higher Education*, 31, 25–50.

Az Interneten 2012.09.20-án: <http://igitur-archive.library.uu.nl/ivlos/2007-0105-200231/Article%20Vermunt%201996%20HighEduc.pdf>

Vermunt, J. D. H. M. 1998. The regulation of constructive learning processes. *British Journal of Educational Psychology*, 68, 149-171.

Az Interneten 2012.09.28-án: <http://igitur-archive.library.uu.nl/ivlos/2007-0105-200219/Article%20Vermunt%201998%20BJEP.pdf>

Vosniadou, S. 2001. *How Children Learn?* International Academy of Education, International Bureau of Education, Brussels, Geneva.

Az Interneten 2012.09.30-án:

http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/archive/publications/EducationalPracticesSeriesPdf/prac07e.pdf

Yoon, S.W., Song, J.H. és Lim, D.H. 2009. Beyond the Learning Process and Toward the Knowledge Creation Process: Linking Learning and Knowledge in the Supportive Learning Culture. *Performance Improvement Quarterly*, 22(3), 49-69.

Az Interneten 2012.09.30-án: <http://www.performanceexpress.org/wp-content/uploads/2011/11/Beyond-the-Learning-Process.pdf>.